

<p>УХВАЛЕНО вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди протокол № 3 від «12» червня 2020 року</p>		<p>Система управління якістю ХНПУ імені Г.С. Сковороди</p> <p>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p> <p>Менеджмент</p>	<p>ЗАТВЕРДЖЕНО В.о. ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Ю. Вороняк</p> <p>від «12» червня 2020 р.</p>
--	---	--	--

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

рівня вищої освіти _____ Першого (бакалаврського) _____
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності _____ 051 Економіка _____
(код і назва спеціальності)

освітня програма _____ Економіка, управління та право _____
(шифр і назва)

Шифр за навчальним планом _____ ЦПП-1.16 _____

Розробники програми: В. Сідельнікова кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри економічної теорії,
фінансів і обліку

Рецензенти: Л. Радченко кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри економічної теорії,
фінансів і обліку ХНПУ імені Г.С.
Сковороди

Н. Шиловцева кандидат економічних наук,
доцент, професор кафедри міжнародного
бізнесу та економічної теорії ХНУ імені В.Н.
Каразіна

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету
протокол № 10 від «10» червня 2020 року

Голова ради (В.О. Процевський)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено центром ліцензування, акредитації і контролю якості освіти

Директор (І. Єсьман)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Пояснювальна записка

Програма *обов'язкової* навчальної дисципліни *Менеджмент* складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка*.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладення навчальної дисципліни «Менеджмент» є формування у студентів системи базових знань у сфері менеджменту, сучасного управлінського мислення, розуміння концептуальних засад системного управління, набуття вмінь та навичок аналізу процесів і явищ, які протікають в організації, умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, набуття вмінь розробки й прийняття управлінських рішень.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Менеджмент» є засвоєння сутності менеджменту, основних категорій науки управління, функцій управління і процесів прийняття управлінських рішень, методів використання організаціями базових інструментів управління; вивчення впливу різних факторів на ефективність системи управління організацією.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються **програмні компетентності**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері економіки та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області професійної діяльності.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність до креативного та критичного мислення.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 11. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ФК 4. Здатність описувати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ФК 6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ФК 7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології обробки даних для вирішення економічних завдань, здійснення аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

ФК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудова відносин.

ФК 10. Навички використання сучасних джерел економічної, фінансової, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

ФК 11. Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень.

ФК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

Передумови вивчення дисципліни: «Економіка, бізнес, економічне мислення», «Політекономія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Регіональна економіка», «Підприємницька діяльність», «Психологія», «Економіка підприємства».

Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких **програмових результатів навчання**:

ПРН 1. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 2. Демонструвати стійке розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем.

ПРН 3. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 4. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН 6. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 11. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 12. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 13. Вміти працювати як самостійно, так і в команді.

ПРН 15. Розуміти та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПРН 16. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН 19. Демонструвати вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН 20. Набути навички самостійної роботи, виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3,5 кредити, ЄКТС 105 годин.

2. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Теоретичні основи менеджменту

Тема 1.1. Вступ до менеджменту. Сутність, значення та види менеджменту.

Необхідність та суть управління сумісною діяльністю. Сутність менеджменту та управління. Рівні та сфери менеджменту. Цілі та завдання менеджменту. Менеджмент як самостійний вид професійної діяльності, предмет, об'єкт і задачі менеджменту. Наукові основи менеджменту: загальні принципи та методи дослідження, закони і закономірності менеджменту, принципи менеджменту. Роль менеджменту в суспільстві. Етичні виміри менеджменту

Тема 1.2. Розвиток теорії і практики менеджменту.

Передумови виникнення науки управління організацією. Класична теорія менеджменту. Школа наукового управління. Адміністративна школа управління. Неокласична та кількісна теорія менеджменту. Школа поведінки. Школа людських стосунків. Кількісна теорія менеджменту. Основні етапи розвитку управлінської науки в Україні. Сучасні тенденції розвитку менеджменту.

Тема 1.3. Організація як об'єкт менеджменту.

Поняття та ключові характеристики організації. Види організацій. Зміст та основні фактори внутрішнього та зовнішнього середовища організації (фірми). Життєвий цикл організації та його основні стадії. Сутність організаційного розвитку. Культура організації. Рівні організаційної культури. Методи підтримки культури організації. Соціальна відповідальність організації (бізнесу).

Тема 1.4. Комунікації в менеджменті.

Поняття та характеристика комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки. Процес комунікацій, його

елементи та етапи. Інформація як матеріал комунікацій. Інформація, її види та роль в менеджменті. Класифікація інформації. Перешкоди на шляху ефективних комунікацій та методи їх подолання. Мова та ділове письмо як складові комунікацій, документи та інші носії інформації.

Модуль 2. Функції менеджменту

Тема 2.1. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту. Форми планування та види планів, їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування. Політика, правила процедури. Поняття мети в управлінні та класифікація цілей організації. Концепція управління за цілями. Стратегічне планування і розробка стратегії. Планування реалізації стратегії. Оперативне планування на засадах застосування адміністративних та економічних важелів. Бізнес-планування.

Тема 2.2. Організація як загальна функція менеджменту.

Сутність організаційної функції. Поняття та складові організаційної діяльності. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Горизонтальний і вертикальний поділ праці в організаціях, рівні управління. Принципи, види та методи побудови організаційних структур управління.

Тема 2.3. Мотивація як загальна функція менеджменту.

Сутність поняття «мотивація» та мотиваційний процес. Співвідношення спонукання, мотивації та винагороди. Роль заохочення та стягнення в ефективності мотивації. Первинні теорії мотивації. Змістовні теорії мотивації. Процесуальні теорії мотивації. Сучасні системи та форми стимулювання праці.

Тема 2.4. Контроль як загальна функція менеджменту.

Поняття і зміст контролю. Необхідність контролю: невизначеність; попередження; підтримка успіху. Принципи організації і проведення контролю. Види контролю: попередній, поточний, кінцевий. Процес контролю і техніка його проведення. Інструменти управлінського контролю. Зовнішній та внутрішній аудит. Контроль та контролінг. Характеристики ефективної системи контролю.

Модуль 3. Ефективність менеджменту

Тема 3.1. Керівництво та лідерство в організації.

Суть процесу керівництва та лідерства. Загальна характеристика керівництва. Місце і роль керівника в системі управління. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Стилі керівництва та типи менеджерів. Сутність і основи лідерства. Зміст поняття лідерства в управлінні організацією. Типологія лідерів. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Характеристика та класифікація стилів керівництва. Конфлікти як об'єкт керівництва. Сучасні типи ефективних лідерів. Влада як елемент примушення. Форми, шляхи вдосконалення керівництва колективом.

Тема 3.2. Методи обґрунтування та прийняття управлінських рішень

Сутність і види управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Технологія розробки рішень. Взаємозалежність рішень. Моделі та методи оптимізації рішень. Якість управлінських рішень. Досягнення американського та японського менеджменту в галузі прийняття та забезпечення виконання управлінських рішень. Процес прийняття управлінських рішень. Підходи до оптимізації управлінських рішень. Право прийняття управлінських рішень. Організація і контроль виконання рішень. Способи моделювання.

Тема 3.3. Управління конфліктами, змінами і стресами.

Природа конфлікту та управління конфліктною ситуацією в організації. Види конфліктів. Умови та причини виникнення конфліктів. Типи темпераменту та характеру людини. Методи розв'язання конфліктів. Природа організаційних змін та управління ними. Організаційний розвиток. Стреси, фактори, що їх викликають та шляхи уникнення.

Тема 3.4. Ефективність менеджменту організації.

Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загально-організаційна. Поняття продуктивності організації. Комплексний підхід до питань

продуктивності. Управління за критерієм продуктивності. Особливості оцінки різновидів ефективності. Системи показників економічної, організаційної та соціальної ефективності менеджменту, їх склад і методи визначення. Напрями підвищення ефективності управління організацією.

3. Засоби діагностики успішності навчання

Система контролю та оцінювання знань, умінь і навичок студентів враховує види занять відповідно до програми навчальної дисципліни «Менеджмент»: лекційні і семінарські заняття, самостійну роботу студента і виконання ним індивідуальних завдань. Контрольні заходи з оцінювання знань, умінь і навичок студентів включають поточний та підсумковий контроль (екзамен).

Перевірка та оцінювання знань студентів проводяться у таких формах:

- оцінювання знань студента під час навчальних занять;
- виконання рефератів, виступи;
- проведення поточного модульного контролю;
- підсумковий письмовий екзамен.

В процесі поточного контролю враховуються систематичність, активність та результативність роботи при вивченні програмного матеріалу дисципліни безпосередньо на семінарах; відвідування занять; результати виконаних завдань для самостійного опрацювання.

Поточно-модульний контроль визначає рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок студентів з дисципліни.

В процесі викладання навчальної дисципліни «Менеджмент» застосовуються як традиційні методи навчання, так і інноваційні технології, спрямовані на комплексне засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, вироблення умінь і навичок їх практичного застосування, розвиток логічного і економічного мислення: семінари-дискусії, ситуаційні вправи (кейс-метод), «Мозкова атака», ділові ігри, конкурси, тестування, усне опитування, виконання практичних завдань.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен

5. Рекомендовані джерела

Базові:

1. Ігнат'єва І. А., Паливода О.М., Янковой Р.В. Менеджмент організацій (малого та середнього бізнесу): підручник. К.: КНУТД, 2014. 360 с.
2. Кравченко В.О. Менеджмент. Одеса: Атлант, 2013. 165с.
3. Менеджмент : навч. посіб. / Л.С. Шевченко, О.А. Гриценко, С.М. Макуха та ін.. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.С. Шевченко. Х. : Право, 2013. 216 с.
4. Рутьєв В.А., Гуткевич С.О. Менеджмент. Навч. посіб. К. Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.

Допоміжні:

1. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 396 с.
2. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту. Підручник. К.: Академ-видав. 2003. 416 с.
3. Пилипенко С.М. Пилипенко А.А., Оленко В.І. Менеджмент: навчальний посібник. Харків: Вид. ХДЕУ. 2002. 208 с.
4. Стадник В.В., Йохна М.А. Менеджмент: Посібник. К.: «Академвидав», 2003. 464 с.

6. Додаткові ресурси

1. Державний комітет статистики України // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Міжнародний центр перспективних досліджень // Режим доступу:
<http://www.icps.kiev.ua>
3. Інститут економіки і прогнозування НАН України // Режим доступу:
<http://www.ief.org.ua>
4. Інформаційний портал // Режим доступу: <http://www.management.com.ua/>